

Brocki, Zygmunt

"Roczniki Towarzystwa Warszawskiego Przyjaciół Nauk (1802-1830). Bibliografia zawartości", Helena Michałowicz, Czesław Gutry, Wrocław-Warszawa-Kraków 1967 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 14/1, 155-156

1969

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Zbigniew Jabłoński, *Zarys dziejów Towarzystwa Naukowego Krakowskiego (1815—1872)*. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Kraków 1967, ss. 26.

W serii wydawniczej Oddziału w Krakowie Polskiej Akademii Nauk *Nauka dla wszystkich* ukazała się broszura złożona ze wstępu (w którym autor przedstawił źródła swego opracowania) i sześciu rozdziałów, kolejno opisujących: założenie Towarzystwa Naukowego Krakowskiego (przez długie lata — od 1831 r., tj. zlikwidowania Warszawskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, po 1857 r., tj. rok powstania Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu — jedynej tego typu instytucji na ziemiach polskich, co autor specjalnie podkreśla na s. 24); jego strukturę organizacyjną; komisje naukowe; działalność wydawniczą; zbiory muzealne i biblioteczne.

Z. Br.

Wojciech Kętrzyński, *O Mazurach*. Opracował i wydał Janusz Jasiński. Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Pojezierze”, Olsztyn 1968, ss. 104.

W 1868 r. w „Dzienniku Poznańskim” (nry 263 i 264) ukazał się artykuł Wojciecha Kętrzyńskiego *O Mazurach*. Następnie w rozszerzonej formie ukazała się ta praca w 1872 r. w „Tygodniku Wielkopolskim” (nry 7—11) i w osobnej odtbitce. W 50. rocznicę śmierci Kętrzyńskiego a jednocześnie w 100. rocznicę pierwszej wersji rozprawki *O Mazurach* Stowarzyszenie „Pojezierze” wydało ją ze wstępem (ss. 7—20) i przypisami J. Jasińskiego.

J. Jasiński wskazuje tutaj, że w roku, w którym ukazała się pierwsza wersja *O Mazurach*, Kętrzyński dał się poznać jako świetnie zapowiadający się uczonej. W tym właśnie roku wydrukował dwie prace historyczne, a w 1869 r. ogłosił następny artykuł. Wkrótce jego działalność naukowa została pozytywnie oceniona: w 1869 r. wybrano go członkiem czynnym Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk.

Już jako członek tego Towarzystwa Kętrzyński opublikował w jego „Rocznikach” kolejną rozprawę i niebawem na walnym zebraniu, 1 VIII 1870, odczytał — jak podano w *Sprawozdaniu z czynności Towarzystwa* (od maja 1869 r. do kwietnia 1871 r.) — „rozprawę etnograficzno-historyczną *O Mazurach*”.

J. Jasiński pisze, że wbrew określeniu zawartemu w sprawozdaniu, rozprawki *O Mazurach* nie można zaliczyć do prac historycznych, „przynajmniej w tym zakresie nie wniosła ona nowych elementów naukowych. *O Mazurach* — to przede wszystkim reportaż o aktualnej sytuacji politycznej Mazurów” (s. 15).

W rozprawce tej jest m.in. fragment zawierający obserwacje nad gwarą mazurską. Jak czytamy w przypisie edytorskim (ss. 33—34), obserwacje te mają dużą wartość dla historii dialektologii polskiej.

Z. Br.

Helena Michałowicz, Czesław Gutry, „*Roczniki Towarzystwa Warszawskiego Przyjaciół Nauk*” (1802—1830). *Bibliografia zawartości*. Zakład Narodowy im. Ossolińskich — Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Wrocław—Warszawa—Kraków 1967, ss. 57.

„Roczniki Towarzystwa Warszawskiego Przyjaciół Nauk” były oficjalnym organem Towarzystwa. Wychodziły w latach 1802—1830, a więc niemal do końca działalności Towarzystwa. Ogółem ukazało się 21 tomów i atlas geologiczny jako dodatek. Zebrana przez H. Michałowicz i Cz. Gutry’ego bibliografia zawartości „Roczników”

poprzedzona jest wykazem bibliotek, mających w swych zbiorach „Roczniki TWPN”, i opisem bibliograficznym „Roczników”.

Opis bibliograficzny zawartości podano w układzie chronologicznym. Całość uzupełniona jest dwoma indeksami: autorów i tłumaczy oraz rzeczowym. W pierwszym z nich podano też krótkie dane biograficzne; np. jeśli idzie o naszego pierwszego lituanistę, Franciszka Bohusza: „1746—1820, dr fil., prałat katedry wil.”, albo przy nazwisku Abrahama Sterna: „1769—1842, mechanik wynalazca, dyr. szk. rabinów”.

We Wstępie autorzy bibliografii zapowiadają, że na końcu tomiku „umieszczono spis wykorzystanej literatury”. W spisie rzeczy wykazu tego jednak nie umieszczono i, jak się okazuje, w ogóle go w tomiku nie ma.

Z. Br.

Felicja Jałbrzykowska, *Bibliografia zawartości tomów XXI—XXV „Nauki Polskiej”*. Zakład Narodowy im. Ossolińskich — Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Wrocław—Warszawa—Kraków 1967, ss. 60.

W 1935 r. ukazała się bibliografia pierwszych dwudziestu tomów czasopisma (rocznika) „Nauka Polska”; opublikowano ją anonimowo w t. 20 tego czasopisma. Kontynuuje ją wymieniona wyżej praca, wykonana w Bibliotece PAN w Warszawie*.

Jest to bibliografia kompletna, w układzie systematycznym, dostosowanym do współczesnych założeń naukoznawczych, różnym od układu bibliografii tomów poprzednich. W trzech działach: I *Teoria i filozofia nauki*, II *Organizacja nauki (działalność naukowa)*, III *Historia nauki*, znajduje się 487 pozycji (dział IV *Skorowidze* zawiera tylko jedną pozycję, czterysta osiemdziesiątą ósmą). Poza głównym zrębem znajduje się indeks osób i instytucji.

Na czele (ss. 5—8) widnieje przedmowa napisana przez Stanisława Herbsta, od 1929 r. pracownika redakcji „Nauki Polskiej”. Autor przedmowy traktuje ją jako „notatkę wspomnieniową”, która ma pobudzić dalsze wspomnienia, mogące stać się materiałem dla przyszłego monografisty czasopisma „Nauka Polska”.

Dział III *Historia nauki* liczy 39 pozycji w czterech poddziałach: 1. *Zagadnienia ogólne* (13 pozycji), 2. *Historia poszczególnych dyscyplin* (5 pozycji), 3. *Historia instytucji naukowych* (4 pozycje), 4. *Biografika naukowa* (17 pozycji).

Z. Br.

O. W. Bunakowa, R. W. Kamieniecka ja, *Bibliografija trudow Instituta etnografii im. N. N. Miklucho-Maklaja 1900—1962*. Izdatielstwo „Nauka”, Leningrad 1967, ss. 281.

W Związku Radzieckim wydano dotychczas wiele spisów bibliograficznych z zakresu etnografii i nauk pokrewnych¹. Przy końcu 1967 r. pojawiła się nowa bibliografia rejestrująca prace, jakie wyszły z Instytutu Etnografii im. N. N. Miklucho-Maklaja od chwili utworzenia Instytutu do 1962 r.

* Według informacji *Wykazu polskich bibliografii nie opublikowanych* — w Bibliotece Katedry Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Warszawskiego znajduje się masyzynopsis wykonanej w 1961 r. przez Teresę Majewską pracy magisterskiej, stanowiącej bibliografię „Nauki Polskiej” za lata 1918—1947 (925 poz.).

¹ W ostatnich latach wydano następujące bibliografie: M. J. Melc, *Russkij folklor. Bibliograficzeskij ukazatel 1917—1944*. Leningrad 1966, ss. 682; M. J. Melc, *Russkij folklor. Bibliograficzeskij ukazatel 1945—1959*. Leningrad 1961, ss. 401. Nieco publikacji z zakresu etnografii rejestruje bardzo dobrze opracowana bibliografia archeologii radzieckiej: *Sowietskaja archietogiczeskaja litteratura. Bibliografija 1918—1940*. Moskwa—Leningrad 1965, ss. 376.